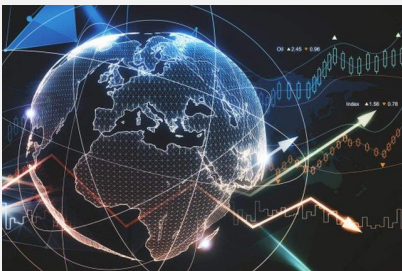

وضعیت اقتصادی جهان و چشم‌انداز آن در سال 2024

سازمان ملل متحد در قالب مقاله‌ای به تشریح وضعیت اقتصادی جهان و چشم‌انداز آن در سال 2024 پرداخته است.

ترجمه: امور بین الملل اتاق بازرگانی تبریز

«ثباتی ناپایدار که خطرات و آسیب پذیری های بالقوه ای را در خود جای داده است»

اقتصاد جهانی در سال ۲۰۲۳ علی‌رغم تشدید قابل توجه سیاست‌های انقباضی مالی و ابهامات مداوم در سیاست‌گذاری جهانی، از آنچه انتظار می‌رفت مقاوم‌تر عمل کرد. این در حالی است که شوک‌های متعددی ناشی از درگیری‌ها، نزاع میان کشورهای آب‌وهوایی زندگی و معیشت میلیون‌ها نفر را به مخاطره انداخته و پیشرفت به سمت توسعه پایدار را بیش از پیش دشوار کرده است. چندین اقتصاد بزرگ توسعه یافته با وجود تشدید قابل توجه سیاست‌های انقباضی پولی، انعطاف پذیری قابل توجهی از خود نشان داده و بازارهای کار قدرتمند از مخارج مصرف‌کننده حمایت کردند. همزمان، تورم در اکثر مناطق به دلیل کاهش قیمت انرژی و مواد غذایی به تدریج افت کرد و این اتفاق به بانک‌های مرکزی اجازه داد تا سرعت افزایش نرخ بهره را کاهش داده یا متوقف کنند.

با این حال، این ثبات ظاهری، هم ریسک‌های کوتاه مدت و هم آسیب‌پذیری‌های ساختاری را پنهان می‌کند. فشارهای اساسی بر قیمت‌ها همچنان در بسیاری از کشورهای بالاست. تشدید بیشتر درگیری‌ها در خاورمیانه، خطر برهم زدن بازارهای انرژی و تجدید فشارهای تورمی در سراسر جهان را به همراه دارد. با آماده شدن اقتصاد جهانی برای تأثیرات با وقفه افزایش شدید نرخ بهره، بانک‌های مرکزی کشورهای توسعه یافته بزرگ، قصد خود را جهت حفظ نرخ‌های بهره در سطح بالاتر برای مدت طولانی‌تر اعلام کرده‌اند. احتمال دوره‌ای طولانی‌تر با هزینه‌های استقراض بالاتر و شرایط سخت‌تر اعتباری، مانع بزرگی برای اقتصاد جهانی است که با سطوح بالای بدهی دست‌وپنجه نرم می‌کند، اما در عین حال نه تنها برای احیای رشد، بلکه برای مبارزه با تغییرات آب‌وهوایی و تسریع پیشرفت به سوی اهداف توسعه پایدار به سرمایه‌گذاری بیشتری نیاز است. [1] علاوه بر این، شرایط مالی سخت‌گیرانه، همراه با خطر فزاینده‌ی تجزیه ژئوپلیتیکی، ریسک بالایی برای تجارت جهانی و تولید صنعتی ایجاد خواهد کرد.

با در نظر گرفتن این ریسک‌ها و ابهامات مداوم، پیش‌بینی می‌شود رشد تولید ناخالص داخلی جهان از 2.7 درصد برآوردی در سال 2023 به 2.4 درصد در سال 2024 کاهش یابد. پیش‌بینی می‌شود رشد اقتصادی در سال 2025 به طور متوسط به 2.7 درصد ترمیم شود، اما همچنان پایین‌تر از نرخ رشد رونده، پیش از همه‌گیری کرونا (3.0 درصد) باقی خواهد ماند. در حالی که اقتصاد جهانی توانست از بدترین سناریوی رکود در سال 2023 اجتناب کند، دوره‌ای طولانی‌تر از رشد رو به پایین در کمین اقتصاد جهانی است. چشم‌انداز رشد برای بسیاری از کشورهای در حال توسعه، به ویژه کشورهای آسیب‌پذیر و کم‌درآمد، ضعیف باقی‌مانده و تحقق کامل جبران خسارات ناشی از همه‌گیری کرونا را دور از دسترس می‌کند.

«کند شدن بیشتر اقتصادهای توسعه یافته»

اقتصاد ایالات متحده آمریکا، بزرگترین اقتصاد جهان، در سال گذشته عملکرد فوق‌العاده خوبی داشت، اما انتظار می‌رود رشد آن از 2.5 درصد برآورد شده در سال 2023 به 1.4 درصد در سال 2024 کاهش یابد. مخارج مصرف‌کننده پایا با پشتوانه ترانزنامه خانوارهای قوی و بازار کار و مسکن انعطاف‌پذیر، عملکرد بهتر از حد انتظار را در سال 2023 رقم زد. علیرغم تشدید سیاست‌های انقباضی پولی توسط فدرال رزرو [2]، نرخ بیکاری در سه ماهه سوم سال 2023 تنها 3.7 درصد بود. افزایش قابل توجه قیمت مسکن باعث افزایش سرمایه خالص مالکان خانه شد، اثر ثروت قوی ایجاد کرد و از سطح بالای هزینه‌های خانوار پشتیبانی به عمل آورد. این وضعیت ممکن است به سرعت تغییر کند، به خصوص اگر قیمت مسکن و دارایی‌ها کاهش یابند و به طور تأثیرگذاری سرمایه خالص خانوار را کم کند. در بحبوحه کاهش پس‌انداز خانوار، نرخ بهره بالا و تضعیف تدریجی بازار کار، انتظار می‌رود مخارج مصرف‌کننده در سال 2024 ضعیف شده و سرمایه‌گذاری راکد باقی‌ماند. در حالی که احتمال یک سقوط سنگین یا همان فروپاشی ناگهانی اقتصادی به طور قابل توجهی کاهش یافته است، اقتصاد ایالات متحده با ریسک‌های نزولی بازرگی در بازارهای کار، مسکن و مالی روبرو خواهد شد.

اروپا با توجه به تورم و نرخ‌های بهره بالا رونده با چشم‌انداز اقتصادی چالش‌برانگیزی روبروست. در اتحادیه اروپا، پیش‌بینی می‌شود که تولید ناخالص داخلی در سال 2024 با افزایش 1.2 درصدی نسبت به 0.5 درصد در سال 2023، رونق ملایمی داشته باشد. انتظار می‌رود این ترمیم جزئی ناشی از افزایش هزینه‌های مصرف‌کننده با کاهش فشارهای قیمتی، افزایش دستمزدهای واقعی و ماندگاری بازار کار قدرتمند باشد. اثر مستمر و با وقفه شرایط مالی سختگیرانه و حذف تدابیر حمایتی مالی، تا حدی تأثیر مثبت این عوامل کلیدی محرک رشد را در سال 2024 خنثی خواهد کرد.

پیش‌بینی می‌شود رشد اقتصادی ژاپن با وجود سیاست‌های حمایتی پولی و مالی، از ۱.۷ درصد در سال ۲۰۲۳ به ۱.۲ درصد در سال ۲۰۲۴ کاهش یابد. افزایش تورم ممکن است نشانه‌ای از خروج از روند کاهش تورمی [3] باشد که برای بیش از دو دهه ادامه داشت. انتظار می‌رود با کاهش سرعت رشد اقتصادی در چین و ایالات متحده، که شرکای تجاری اصلی این کشور هستند، صادرات خالص ژاپن در سال ۲۰۲۴ محدود شود.

در کشورهای مستقل مشترک‌المنافع [4]، رشد اقتصادی بالاتر از پیش‌بینی‌های قبلی بوده است. این آمار نشان‌دهنده‌ی رشد بالاتر از حد انتظار در فدراسیون روسیه، ترمیم اقتصادی آرام در اوکراین پس از انقباضات شدید در سال ۲۰۲۲ و عملکرد قوی در قفقاز و آسیای مرکزی است. مجموع تولید ناخالص داخلی کشورهای مستقل مشترک‌المنافع و گرجستان در سال ۲۰۲۳ به میزان ۳.۳ درصد رشد کرده است و پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۲۴ با نرخ ۲.۳ درصد افزایش یابد. انتظار می‌رود تورم بالاتر و ازسرگیری تشدید سیاست‌های پولی انقباضی در فدراسیون روسیه، تأثیر منفی بر رشد منطقه در سال ۲۰۲۴ داشته باشد.

«چشم‌اندازهای رشد متفاوت در دوره کوتاه مدت برای کشورهای در حال توسعه»

به دلیل موانع داخلی و بین‌المللی، بهبود اقتصادی چین پس از قرنطینه‌های مرتبط با کووید-۱۹ کندتر از حد انتظار بوده است. اقتصاد چین طی نیمه دوم سال ۲۰۲۳ رونق گرفت و نرخ رشد به ۵.۳ درصد در سال رسید که نسبت به ۳ درصد در سال ۲۰۲۲ افزایش یافته است. کاهش نرخ بهره و نرخ وام مسکن و افزایش سرمایه‌گذاری بخش دولتی با انتشار

اوراق قرضه جدید، باعث تقویت رشد اقتصادی شد. در حالی که مصرف محرک اصلی رشد بوده است، اعتماد مصرف کننده در سال ۲۰۲۳ همچنان ضعیف باقی مانده است. ترکیبی از ضعف مستمر در بخش املاک و مستغلات و تقاضای خارجی نامنظم، که تأثیر منفی بر رشد سرمایه گذاری ثابت و تولید صنعتی و صادرات دارد، باعث کاهش متوسط رشد به ۴.۷ درصد در سال ۲۰۲۴ خواهد شد.

رشد اقتصادی در آفریقا به احتمال زیاد ضعیف باقی مانده و به طور متوسط از ۳.۳ درصد در سال ۲۰۲۳ به ۳.۵ درصد در سال ۲۰۲۴ افزایش خواهد یافت. کندی رشد اقتصادی جهانی، سخت تر شدن شرایط مالی و پولی و ریسک بالای پایداری بدهی، همچنان چشم انداز رشد منطقه را با مشکل مواجه خواهد کرد. بحران جاری آب و هوا و تغییرات اقلیمی شدید، بر خروجی حاصله از درآمد کشاورزی و گردشگری تأثیر منفی خواهد گذاشت. بی ثباتی ژئوپلیتیکی نیز همچنان بر چندین زیر منطقه در آفریقا، به ویژه ساحل و شمال آفریقا، تأثیر عکس خواهد داشت.

اقتصاد شرق آسیا با کند شدن متوسط رشد اقتصادی مواجه شده و نرخ رشد از ۴.۹ درصد در سال ۲۰۲۳ به ۴.۶ درصد در سال ۲۰۲۴ کاهش خواهد یافت. انتظار می رود در اکثر اقتصادهای منطقه، رشد مصرف خصوصی با کاهش فشار تورم و بهبود تدریجی بازار کار، همچنان قوی باقی بماند. در حالی که بهبود صادرات خدمات به ویژه گردشگری عملکرد موافق داشته است، کندی تقاضای جهانی به احتمال زیاد بر صادرات کالا که موتور اصلی رشد در بسیاری از کشورهای منطقه بوده است، تأثیر منفی خواهد گذاشت.

تولید ناخالص داخلی جنوب آسیا در سال ۲۰۲۳ به طور تخمینی ۵.۳ درصد رشد کرده و انتظار می رود با هدایت توسعه موفق در هند، که همواره سریع ترین اقتصاد بزرگ در حال رشد در جهان است، در سال ۲۰۲۴ به میزان ۵.۲ درصد افزایش یابد. پیش بینی می شود رشد در هند با وجود تقاضای داخلی قوی و رشد قابل توجه در بخش های تولیدی و خدماتی، در سال ۲۰۲۴ به ۶.۲ درصد برسد که کمی پایین تر از برآورد ۶.۳ درصد برای سال ۲۰۲۳ است. رشد در چندین اقتصاد منطقه با فشارهای نزولی ناشی از شرایط مالی سخت تر، چالش های تراز پرداخت ها و بازگشت پدیده ال نینو[5] روبرو خواهد شد.

در غرب آسیا، پیش بینی می شود تولید ناخالص داخلی در سال ۲۰۲۴ با افزایش ۲.۹ درصدی نسبت به ۱.۷ درصد در سال ۲۰۲۳، رشد کند. قیمت بالای واردات مواد غذایی ضروری همچنان فشار صعودی بر تورم وارد کرده که انتظار می رود تنها به تدریج در سال ۲۰۲۴ کاهش یابد. در ترکیه، مقامات برای مهار تورم، سیاست های پولی را به شدت تشدید کرده اند که انتظار می رود تأثیر منفی بر رشد در سال ۲۰۲۴ داشته باشد.

چشم انداز اقتصادی برای آمریکای لاتین و حوزه کارائیب همچنان چالش برانگیز است و انتظار می رود رشد تولید ناخالص داخلی از ۲.۲ درصد در سال ۲۰۲۳ به ۱.۶ درصد در سال ۲۰۲۴ کاهش یابد. علی رغم عملکرد بهتر از حد انتظار رشد اقتصادی ناشی از مصرف و سرمایه گذاری انعطاف پذیر در سال ۲۰۲۳، جریان ورودی سرمایه قوی و تقاضای خارجی مستحکم بوده اما با چالش هایی روبرو شده است. تورم اگرچه روند کاهشی داشته اما همچنان بالا بوده و مشکلات ساختاری و سیاست گذاری کلان اقتصادی همچنان ادامه دارد. در سال ۲۰۲۴، شرایط مالی سختگیرانه تر تقاضای داخلی را تضعیف کرده و کندی رشد در چین و ایالات متحده صادرات را محدود خواهد نمود.

کشورهای کمتر توسعه یافته[6] در سال ۲۰۲۴ با رشد اقتصادی ۵ درصدی نسبت به ۴.۴ درصد در سال ۲۰۲۳ مواجه خواهند شد، اما همچنان به طور قابل توجهی پایین تر از هدف رشد ۷ درصدی تعیین شده در اهداف توسعه پایدار باقی خواهند ماند. سرمایه گذاری در کشورهای کمتر توسعه یافته همچنان محدود خواهد بود. نوسانات قیمت کالاها (به ویژه برای فلزات، نفت و پنبه) همچنان چشم انداز رشد را تضعیف می کند، به طوری که ۳۸ مورد از ۴۶ کشور کمتر توسعه یافته به عنوان اقتصادهای وابسته به کالا طبقه بندی می شوند. برآورد شده است که خدمات بدهی خارجی از ۴۶ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۱ به حدود ۶۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۳ (حدود ۴ درصد از تولید ناخالص داخلی برای کشورهای کمتر توسعه یافته) افزایش یافته است، که این امر فضای مالی را بیشتر محدود کرده و توانایی دولت ها را برای تحریک بهبود و رشد اقتصادی محدود می کند.

بسیاری از کشورهای جزیره ای کوچک در حال توسعه[7] در سال ۲۰۲۳ از رونق مجدد ورود گردشگران بهره مند شدند و چشم انداز برای سال ۲۰۲۴ نیز تا حد زیادی مثبت است. به طور متوسط، پیش بینی می شود این کشورها در سال ۲۰۲۴ با رشد ۳.۱ درصدی نسبت به ۲.۳ درصد در سال ۲۰۲۳، رونق داشته باشند. با این حال، چشم انداز اقتصادی آن ها همچنان در برابر اثرات فزاینده تغییرات آب و هوا و نوسانات قیمت نفت آسیب پذیر بوده که به طور مستقیم بر جریان گردشگری و قیمت های مصرف کننده تأثیر می گذارد. پیش بینی می شود رشد اقتصادی در کشورهای توسعه نیافته محصور در خشکی[8] از ۴.۴ درصد در سال ۲۰۲۳ به ۴.۷ درصد در سال ۲۰۲۴ شتاب بگیرد. اقتصادهای متعددی از سرمایه گذاری قوی تر، از جمله سرمایه گذاری مستقیم خارجی، به ویژه در زیرساخت ها، بهره مند خواهند شد.

«بهبود ناهموار بازار کار»

بازار کار جهانی از زمان همه گیری کرونا، با سرعتی بیشتر از بهبود پس از بحران مالی ۲۰۰۸، رونق گرفته است. تا سال ۲۰۲۳، نرخ بیکاری در بسیاری از اقتصادها به زیر سطح قبل از همه گیری کاهش یافته و در ایالات متحده و برخی از اقتصادهای اروپایی به پایین ترین حد تاریخی خود نزدیک شده است. با این حال، این بهبود ناهموار بوده است، به ویژه این موضوع که اقتصادهای در حال توسعه با روندهای متفاوتی مواجه بوده اند. در برزیل، چین و ترکیه نرخ بیکاری کاهش یافته اما بسیاری از کشورهای در حال توسعه، به ویژه در غرب آسیا و آفریقا، با نرخ بالای بیکاری دست و پنجه نرم می کنند. در اکثر اقتصادها، رشد دستمزد نتوانست اثر تورم را جبران کند و بحران هزینه های بالای زندگی را تشدید کرد. بازار کار در کشورهای در حال توسعه همچنان با چالش های مداوم اشتغال غیررسمی، نابرابری جنسیتی و نرخ بالای بیکاری جوانان مواجه است. شرایط بازار کار در بسیاری از کشورهای در حال توسعه به احتمال زیاد در سال ۲۰۲۴ با تضعیف چشم اندازها و تأثیر تأخیری سیاست های انقباضی پولی بر اشتغال، رو به وخامت خواهد گذاشت.

«تورم جهانی در حال کاهش است، اما تورم قیمت مواد غذایی می تواند ناامنی غذایی و فقر را تشدید کند»

پس از دو سال افزایش مداوم، تورم جهانی در سال ۲۰۲۳ کاهش یافت، اما همچنان بالاتر از میانگین سال های ۲۰۱۹-۲۰۱۰ باقی مانده است. تورم جهانی از ۸.۱ درصد در سال ۲۰۲۲، که بالاترین رقم در تقریباً سه دهه بود، به حدود ۵.۷ درصد در سال ۲۰۲۳ کاهش یافت. انتظار می رود با کاهش بیشتر قیمت جهانی کالاها و تضعیف تقاضا در بحبوحه سیاست های انقباضی پولی، این رقم در سال ۲۰۲۴ به ۳.۹ درصد کاهش یابد. کاهش قابل توجهی در تورم اقتصادهای توسعه یافته مشاهده شده است، اگرچه نرخ تورم هسته (بدون احتساب مواد غذایی و انرژی) همچنان نسبتاً بالا است که تحت تأثیر افزایش قیمت خدمات و بازار کار پررونق بوده است. تورم در اکثر کشورهای در حال توسعه در سال ۲۰۲۳ به اوج خود رسید و پیش بینی می شود در سال ۲۰۲۴ روند کاهشی داشته باشد.

با وجود این پیشرفت های امیدوارکننده، به دلیل پایین بودن انتقال قیمت از بازار جهانی به بازار داخلی، ضعف ارزهای محلی و شوک های مرتبط با آب و هوا و قیمت مواد غذایی در نیمه دوم سال ۲۰۲۳، به ویژه در آفریقا، جنوب آسیا و غرب آسیا، نشانه هایی از افزایش را نشان داد.

قیمت بالای مواد غذایی محرک اصلی ناامنی غذایی در کشورهای در حال توسعه بوده و تأثیر نامتناسبی بر فقیرترین خانوارها دارد که بخش بیشتری از درآمد خود را صرف غذا می کنند. در سال ۲۰۲۳، تخمین زده می شود ۲۳۸ میلیون نفر با ناامنی غذایی حاد مواجه شده اند که نسبت به سال قبل ۲۱.۶ میلیون نفر افزایش یافته است. زنان و کودکان به طور

ویژه در این شرایط آسیب پذیر هستند. روند تورمی در کشورهای در حال توسعه همچنین فقر را تشدید کرده و برخی از پیشرفت های سخت به دست آمده در کاهش فقر را معکوس نموده است. در کشورهای کم درآمد (به ویژه در آفریقا و غرب آسیا) نرخ فقر همچنان به طور قابل توجهی بالاتر از سطح قبل از همه گیری کرونا باقی مانده است. با شروع کاهش تورم کلی، رویکردهای سیاست های پولی در سراسر جهان شروع به واگرایی کرده اند. در 10 ماه اول سال ۲۰۲۳، حدود ۲۸ بانک مرکزی از ۱۳۰ بانک مرکزی نرخ بهره بانکی را کاهش دادند. با این حال، رویکرد کلی سیاست های پولی در جهان همچنان عمدتاً انقباضی است. بانک مرکزی آمریکا (فدرال رزرو) و بانک مرکزی اروپا در سال ۲۰۲۳ همچنان به افزایش نرخ بهره هرچند با سرعت کمتری ادامه دادند، زیرا تورم هسته همچنان بالاتر از هدف باقی مانده است. به احتمال زیاد بانک های مرکزی کشورهای توسعه یافته بزرگ، نرخ ها را برای مدت طولانی تری در سطح بالا نگه خواهند داشت، زیرا افزایش دستمزد اسمی، خطر تأثیرات دور دوم تورم را نشان می دهد و تشدید تنش های ژئوپلیتیکی ممکن است فشار تورمی جدیدی ایجاد کند.

«جایگزینی انبساط پولی با انقباض پولی»

در کنار افزایش نرخ بهره، بانک های مرکزی اصلی کشورهای توسعه یافته (به جز بانک مرکزی ژاپن) از سال ۲۰۲۲ اقدام به کاهش دارایی های موجود در ترازنامه های خود کردند. این فرآیند که با عنوان «انقباض پولی» [9] شناخته می شود، با هدف کاهش نقدینگی اضافی در بازار به کار گرفته شد. سرعت این روند در سال ۲۰۲۳ افزایش یافت. از زمان بحران مالی جهانی در سال ۲۰۰۸ به بعد، «انبساط پولی» [10] که شامل خرید دارایی های مالی توسط بانک های مرکزی است، به ابزاری کلیدی در سیاست گذاری پولی برای تقویت سرمایه گذاری، رشد اقتصادی و تضمین ثبات مالی تبدیل شد. در دوران همه گیری کرونا، مقامات پولی برای تزریق نقدینگی و ایجاد ثبات در بازارهای مالی دوباره به سیاست انبساطی روی آوردند. بسیاری از بانک های مرکزی کشورهای در حال توسعه نیز برای اولین بار در دوران همه گیری، اقدام به اجرای سیاست انبساطی کردند. با این حال، با تداوم فشارهای تورمی در نیمه دوم سال ۲۰۲۱، اکثر بانک های مرکزی کشورهای توسعه یافته برای کاهش نقدینگی و مهار تورم، مجبور به کوچک کردن ترازنامه های خود و روی آوردن به سیاست انقباضی شدند.

اجرای سیاست انقباض پولی با چالش های قابل توجهی از جمله ریسک های بی ثباتی مالی و نگرانی های مالی همراه بوده است. فشار بر بازار اوراق قرضه دولتی در انگلستان در سپتامبر ۲۰۲۲ و آشفتگی بخش بانکی در ایالات متحده در مارس ۲۰۲۳، به ترتیب بانک مرکزی انگلستان و فدرال رزرو را مجبور کرد تا استراتژی های اجرای انقباض پولی را بازنگری و اصلاح کنند. اگرچه انقباض پولی به استحکام شرایط مالی کمک کرده اما تأثیر آن بر بازده اوراق قرضه بلندمدت نسبتاً کمتر بوده است. دلیل این امر اجرایی تدریجی تر سیاست انقباض پولی نسبت به سیاست انبساطی است. سیاست انبساطی معمولاً برای جلوگیری از بحران های مالی به سرعت اجرا می شود.

«افزایش هزینه های استقراض، ریسک های پایداری بدهی را برای کشورهای در حال توسعه تشدید می کند»

سیاست های انقباضی پولی بانک های مرکزی کشورهای توسعه یافته تأثیرات قابل توجهی بر کشورهای در حال توسعه خواهد داشت. گرچه شرایط مالی بین المللی به دلیل افزایش قیمت سهام و نوسانات پایین، به ویژه در نیمه اول سال ۲۰۲۳ نسبتاً مساعد بود، اما بسیاری از کشورهای در حال توسعه همچنان با هزینه های بالای استقراض، محدودیت دسترسی به بازارهای بین المللی سرمایه و کاهش ارزش پول ملی مواجه هستند. در شش ماه پس از توقف خرید خالص دارایی توسط فدرال رزرو در مارس ۲۰۲۲، ارزش ارزهای کشورهای با اقتصاد نوظهور به طور کلی حدود ۹ درصد در برابر دلار آمریکا کاهش یافت.

افزایش هزینه های استقراض و کاهش ارزش ارز، ریسک های پایداری بدهی را در بسیاری از کشورهای در حال توسعه تشدید کرده است. در دوران پس از همه گیری کرونا، درآمدهای مالی دولت ها راکد شد یا حتی کاهش یافت در حالی که بار خدمات بدهی همچنان در حال افزایش است. به ویژه در کشورهای در حال توسعه ای که سطح بالاتری از بدهی های دلاری یا یورویی دارند. این افزایش بدهی ها با توجه به بالا رفتن نرخ بهره، نگران کننده است. این وضعیت به ویژه در شرایطی نگران کننده است که اقتصادهای در حال توسعه برای تحریک سرمایه گذاری و رشد، مقابله با خطرات مرتبط با تغییرات آب و هوایی و تسریع پیشرفت به سوی اهداف توسعه پایدار به تأمین مالی خارجی بیشتری نیاز دارند.

کشورهای کمتر توسعه یافته با کاهش کمک های توسعه ای رسمی [11] مواجه شده اند که وضعیت نامنی مالی آن ها را تشدید می کند. جریان کمک های توسعه ای رسمی به آفریقا در سال ۲۰۲۲ بیش از ۷ درصد کاهش یافت، با وجود این که جریان کمک های توسعه ای رسمی جهانی به بالاترین رقم خود رسید. بخش قابل توجهی از افزایش چشمگیر این کمک ها در سال ۲۰۲۲ به دلیل حمایت مالی ارائه شده توسط کشورهای توسعه یافته به اوکراین بود. کاهش بیشتر این جریان به کشورهای کمتر توسعه یافته می تواند منجر به معکوس شدن برخی از دستاوردهای توسعه ای این کشورها در دهه های اخیر شود.

«روند سرمایه گذاری های جهانی ضعیف خواهد ماند»

رشد جهانی سرمایه گذاری احتمالاً همچنان ضعیف باقی خواهد ماند. طبق برآوردها، تشکیل ناخالص سرمایه ثابت واقعی در سال ۲۰۲۳، ۱.۹ درصد افزایش یافته است که نسبت به ۳.۳ درصد در سال ۲۰۲۲ کاهش داشته و بسیار پایین تر از میانگین نرخ رشد ۴ درصدی در دوره ۲۰۱۹-۲۰۱۱ است. کاهش سرمایه گذاری در اقتصادهای توسعه یافته و در حال توسعه، حتی پیش از همه گیری کرونا نیز مشاهده می شد. سیاست های پولی بسیار انبساطی اتخاذ شده پس از بحران مالی جهانی (و نقدینگی اضافی ایجاد شده توسط انبساط پولی) منجر به افزایش سرمایه گذاری نشده است. محیط کنونی شامل افزایش هزینه های استقراض و ابهامات اقتصادی، بر رشد سرمایه گذاری تأثیر منفی خواهد گذاشت.

در کشورهای توسعه یافته، به ویژه در ایالات متحده، سرمایه گذاری در بخش مسکن به طور قابل توجهی ضعیف شده است. در میان مناطق در حال توسعه، آفریقا، غرب آسیا و آمریکای لاتین و حوزه دریای کارائیب همچنان با هزینه های بالای استقراض و چالش های دیگری که مانع رشد سرمایه گذاری می شود، دست و پنجه نرم می کنند. چشم انداز سرمایه گذاری در چین با مشکلات بخش املاک تضعیف شده است، هرچند سرمایه گذاری های دولتی در زیرساخت تا حدی کمبود سرمایه گذاری بخش خصوصی را جبران می کند. برعکس، هند در سال ۲۰۲۳ عملکرد قوی ای در زمینه سرمایه گذاری به ثبت رساند که ناشی از پروژه های زیرساختی دولتی و سرمایه گذاری شرکت های چندملیتی بود.

کل سرمایه گذاری جهانی در بخش انرژی در سال ۲۰۲۳ سریع تر از کل سرمایه گذاری رشد کرد. قابل ذکر است که سرمایه گذاری در انرژی پاک برای سومین سال متوالی از زمان همه گیری کووید-۱۹ افزایش یافته است. با این حال، این سرمایه گذاری ها برای دستیابی کشورها به هدف انتشار صفر آلاینده تا سال ۲۰۵۰ به اندازه کافی سریع افزایش نیافته است. همچنان شکاف قابل توجهی در سرمایه گذاری در انرژی های تجدیدپذیر، به ویژه خارج از اقتصادهای توسعه یافته و چین وجود دارد. در همین حال، سرمایه گذاری در سوخت های فسیلی افزایش یافته و در سال های ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳ از سطح قبل از همه گیری کرونا فراتر رفته است.

«تجارت بین المللی به عنوان محرک رشد در حال از دست دادن قدرت است»

رشد تجارت جهانی در سال ۲۰۲۳ به میزان قابل توجهی به ۰.۶ درصد کاهش یافت. این رقم افت شدیدی را نسبت به رشد ۵.۷ درصدی در سال ۲۰۲۲ نشان می دهد. انتظار می رود رشد تجارت جهانی در سال ۲۰۲۴ به ۲.۴ درصد بهبود یابد، اما همچنان پایین تر از روند ۳.۲ درصدی قبل از همه گیری کرونا باقی خواهد ماند. این کندی به رکود تجارت کالا نسبت داده می شود. در مقابل، تجارت خدمات، به ویژه در بخش گردشگری و حمل و نقل، به روند ترمیمی خود ادامه داد. تغییر الگوی مصرف از کالا به خدمات، سیاست های انقباضی پولی، ارزش بالای دلار آمریکا و تنش های ژئوپلیتیکی مانع از رشد تجارت جهانی شد. صادرات کشورهای در حال توسعه با کاهش تقاضا از سوی کشورهای توسعه یافته و محدودیت شرایط مالی برای تأمین مالی تجارت، با مشکلاتی مواجه شد. در یک اتفاق مثبت، گردشگری بین المللی به ویژه در شرق آسیا و غرب آسیا، نشانه های ترمیم اقتصادی قوی را نشان داد و انتظار می رود تا سال ۲۰۲۴ به سطوح قبل از همه گیری کرونا برسد. یک روند نوظهور در بازتنظیم روابط تجارت بین الملل وجود دارد، به طوری که کشورها به دنبال رفع نیاز زنجیره تأمین خود از منابع نزدیک تر به خانه یا منابع با تاب آوری بیشتر هستند.

«بانک های مرکزی در چالش حفظ تعادل بین تورم، رشد و ثبات مالی»

انتظار می رود در سال ۲۰۲۴ بانک های مرکزی در سراسر جهان همچنان با یک اقدام متعادل سازی حساس و انتخاب های دشوار روبرو باشند. بانک ها تلاش می کنند تورم را کنترل کرده، رشد اقتصادی را احیا کنند و ثبات مالی را تضمین نمایند. ابهامات سیاستی (به ویژه در مورد جهت و مدت زمان رویکرد انقباضی پولی فدرال رزرو ایالات متحده و بانک مرکزی اروپا) برای اقتصاد واقعی و بازارهای مالی بسیار مهم است. لازم به ذکر است که تأثیر کامل سیاست های انقباضی پولی، از جمله اجرای انقباض پولی، به دلیل تأخیرهای زیاد و متغیر در انتقال سیاست مالی، هنوز به طور کامل مشخص نشده است. بانک های مرکزی در کشورهای در حال توسعه علاوه بر این، با چالش های فزاینده ی تراز پرداخت ها و ریسک های پایداری بدهی روبرو خواهند بود.

بانک های مرکزی کشورهای در حال توسعه برای به حداقل رساندن تأثیرات منفی ناشی از سیاست های انقباضی اقتصادهای توسعه یافته، نیازمند استفاده از طیف وسیعی از ابزارها هستند. این ابزارها شامل مدیریت جریان سرمایه، سیاست های کلان احتیاطی و مدیریت نرخ ارز می شود. برای اولویت دهی به رشد و اشتغال بر ثبات مالی، به کارگیری محتاطانه و پیشگیرانه ی این ابزارها می تواند انعطاف پذیری سیاست های پولی را افزایش دهد. کشورهای در حال توسعه برای آمادگی اجرای سیاست ها، نیازمند تقویت ظرفیت های فنی و نهادی خود هستند. این تقویت بر اولویت هایی مانند جمع آوری به موقع داده های اقتصادی و مالی و بهبود توان نظارتی متمرکز خواهد بود. همچنین، اجرای سیاست های مالی محتاطانه و ایجاد صندوق های تثبیت حاکمیت، می تواند به عنوان ابزاری برای مقابله با شوک های اقتصادی خارجی عمل کند.

با وجود گرایش فزاینده ی برخی بانک های مرکزی به تسهیل پولی برای حمایت از تقاضای کل در سال ۲۰۲۴، انتخاب های سیاستی آن ها عمدتاً به اقدامات فدرال رزرو و بانک مرکزی اروپا بستگی دارد. برای به حداقل رساندن تأثیرات ناشی از اقدامات بانک های مرکزی اصلی کشورهای توسعه یافته، حتی در صورت وجود مشکلات متعدد، تقویت همکاری یا هماهنگی بین المللی سیاست های پولی ضروری است. فرصتی برای بهبود ارتباط و پیام رسانی بین مقامات پولی در سراسر جهان وجود دارد، به این صورت که بانک های مرکزی کشورهای توسعه یافته استراتژی های ارتباطی شفاف، واضح و قدرتمندی را اتخاذ کنند که منعکس کننده ی دیدگاه فراملی باشد. همچنین، تقویت همکاری در زمینه نظارت و حفظ ثبات مالی، از جمله شناسایی و رسیدگی به ریسک های مالی ناشی از تغییرات آب و هوا، برای بانک های مرکزی ضروری است.

«فضای مالی در میان نرخ های بهره ی بالاتر و نقدینگی محدودتر در حال کوچک شدن است»

به دنبال همه گیری کرونا به منظور تحریک بهبود اقتصادی، کشورها اقدامات جسورانه و به هنگام سیاست مالی را اجرا کردند. همچنین دولت های سراسر جهان برای مقابله با افزایش قیمت و ناامنی غذایی ناشی از جنگ اوکراین، بر سیاست های مالی تکیه کردند. با افزایش شدید نرخ بهره از سه ماهه اول ۲۰۲۲ و محدودیت نقدینگی، ترازهای مالی به طور نامطلوبی تحت تأثیر قرار گرفته و نگرانی ها درباره کسری بودجه و پایداری بدهی را تجدید کرد. به ویژه در کشورهای در حال توسعه، فضای مالی همچنان بسیار محدود است؛ فقدان فضای مالی برای بسیاری از این کشورها خطرات ویژه ای به همراه دارد، زیرا توانایی آن ها را برای سرمایه گذاری در توسعه پایدار و مقابله با شوک های جدید محدود می کند. در سال ۲۰۲۲، بیش از ۵۰ اقتصاد در حال توسعه بالای ۱۰ درصد از کل درآمدهای دولت را صرف پرداخت بهره کرده اند و ۲۵ کشور نیز بیش از ۲۰ درصد را به همین امر اختصاص داده اند. انتظارات بازار مبنی بر تداوم نرخ های بالای بهره در اقتصادهای بزرگ برای مدت طولانی تر از پیش بینی های قبلی، منجر به افزایش بیشتر بازده اوراق قرضه حاکمیتی شده است که این موضوع فشار بیشتری بر ترازهای مالی وارد می کند. در میان مدت، چشم انداز ضعیف رشد اقتصادی همراه با نیاز به افزایش سرمایه گذاری در آموزش، بهداشت و زیرساخت، فشار روی بودجه های دولتی را تشدید کرده و آسیب پذیری های مالی را وخیم تر خواهد کرد.

کشورهای در حال توسعه با وضعیت مالی باثبات تر، باید از تثبیت مالی خودبرابران گر اجتناب کنند. بسیاری از این اقتصادها برای گسترش فضای مالی خود نیاز به تقویت درآمدهای مالیاتی دارند. در کوتاه مدت، افزایش استفاده از فناوری های دیجیتال می تواند به کشورهای در حال توسعه در کاهش فرار و اجتناب مالیاتی کمک کند. در میان مدت، دولت ها باید از طریق مالیات های مترقی بر درآمد، ثروت و محیط زیست، درآمدها را افزایش دهند. بسیاری از اقتصادها همچنین نیاز به بهبود کارایی مخارج مالی، اثربخشی یارانه ها و هدفمند کردن بهتر برنامه های حمایت اجتماعی دارند.

کشورهای کم درآمد و همچنین کشورهای با درآمد متوسط و وضعیت مالی آسیب پذیر، برای اجتناب از بحران های ویرانگر بدهی و چرخه های طولانی مدت سرمایه گذاری ضعیف، رشد آهسته و بار سنگین خدمت به بدهی، به تخفیف بدهی و اقدامات بازسازی نیاز دارند.

«سیاست صنعتی جهت رسیدن به توسعه پایدار به کار گرفته می شود»

سیاست صنعتی برای تسهیل تغییرات ساختاری و حمایت از گذار سبز، در حال احیا و تحول است. این تغییر با هدف رفع نواقص بازار و همسو کردن نوآوری با اهداف توسعه ی پایدار انجام می شود. سیاست های نوآوری نیز با رویکردهای بلندپروازانه تر، سیستمی تر و راهبردی تری در حال تغییر هستند. دولت ها با تعیین اهداف مشخص، ابزار تشویقی و الزامات، فناوری های مطلوب از نظر اجتماعی و زیست محیطی را ترویج می نمایند. در اصل، سیاست های نوآوری جهت گیری بیشتری پیدا کرده اند.

همه گیری کووید-۱۹ و تنش های ژئوپلیتیکی، اهمیت تاب آوری داخلی را برجسته کرده است. این موضوع باعث شده تا کشورها و مناطقی مانند چین، ایالات متحده و اتحادیه اروپا سرمایه گذاری های سنگینی در بخش های فناوری پیشرفته و انرژی پاک انجام دهند. با این حال، شرایط برای هر کشوری متفاوت است. اقتصادهای توسعه یافته و برخی اقتصادهای در حال توسعه بزرگ مانند چین، مبالغ بی سابقه ای را در تحقیق و توسعه و بخش های هدفمند سرمایه گذاری می کنند، در حالی که بسیاری از کشورهای در حال

توسعه، به دلیل محدودیت فضای مالی و مشکلات ساختاری، همچنان برای تأمین بودجه سیاست های صنعتی و نوآوری با مشکل مواجه هستند. این شکاف فناورانه ی رو به رشد می تواند توان کشورهای در حال توسعه برای تقویت ظرفیت های تولیدی و نزدیک تر شدن به دستیابی در جهت رسیدن به اهداف توسعه پایدار را بیشتر محدود کند.

«تقویت چندجانبه گرایی، پیشرفت در جهت رسیدن به اهداف توسعه پایدار را تسریع می بخشد»

در نیمه راه اجرای دستور کار توسعه پایدار ۲۰۳۰، جهان همچنان در برابر شوک های مخرب از جمله بحران آب وهوایی در حال گسترش و درگیری های فزاینده آسیب پذیر شده است. فوریت و ضرورت دستیابی به توسعه پایدار، بر نیاز بیش از پیش به همکاری قوی جهانی تأکید می کند. سازمان ملل متحد همچنان در خط مقدم تلاش ها برای احیای چندجانبه گرایی مؤثر باقی مانده است. مجمع عالی سیاسی در مورد توسعه پایدار که در سپتامبر ۲۰۲۳ تحت نظارت مجمع عمومی برگزار شد، اعلامیه ای سیاسی را برای تسریع اجرای دستور کار ۲۰۳۰ از طریق مجموعه اقداماتی از جمله پیشبرد محرک توسعه پایدار [12] راه اندازی شده توسط دبیرکل سازمان ملل، پل زدن شکاف های علم، فناوری و نوآوری و افزایش جاه طلبی جمعی برای مقابله با تغییرات اقلیمی، به تصویب رساند. سران کشورها و دولت ها در اجلاس آینده که در سپتامبر ۲۰۲۴ برگزار می شود، فرصتی برای بحث در مورد اصلاحات لازم به منظور تدوین «راه حل های چندجانبه برای فردایی بهتر» با ذینفعان مختلف خواهند داشت.

با توجه به گزارش حاضر، برخی اولویت های اساسی برای جامعه جهانی (با هدف تحریک رشد و همچنین تسریع پیشرفت به سمت اهداف توسعه پایدار) شامل موارد زیر است: احیای مجدد سیستم تجارت چندجانبه

اصلاح تأمین مالی برای توسعه و ساختار مالی جهانی و رسیدگی به چالش های پایداری بدهی کشورهای با درآمد کم و متوسط
افزایش قابل توجه تأمین مالی برای مقابله با تغییرات اقلیمی

کند شدن طولانی مدت تجارت جهانی (که تا حدی ناشی از افزایش تردید نسبت به مزایای جهانی شدن در برخی کشورها است) نشان دهنده نیاز به اصلاح سیستم تجارت چندجانبه است. از آنجایی که مسائل مربوط به حکمرانی داخلی همچنان حل نشده و چالش های خارجی جدیدی پدیدار شده است، سیستم تجارت چندجانبه تحت نظارت سازمان تجارت جهانی [13] همچنان با چالش های قابل توجهی روبرو است.

حفظ یک سیستم تجارت مبتنی بر قوانین فراگیر و شفاف، همچنان برای تقویت تجارت جهانی و حمایت از توسعه پایدار، از جمله انتقال انرژی، کلیدی است. اصلاحات فوری برای اطمینان از اینکه سازمان تجارت جهانی می تواند اختلافات بین کشورهای عضو را حل کند، پیشرفت توافق نامه های تجارت جهانی را تسریع بخشد و به چالش های جدید، از جمله استفاده روزافزون از محدودیت های تجاری، رسیدگی کند، ضروری است.

به منظور دستیابی به اهداف توسعه پایدار، رسیدگی به تأمین مالی بین المللی و مسائل پایداری بدهی، کاهش محدودیت های مالی، کاهش بحران بدهی و افزایش حجم جریان های مالی به اقتصادهای در حال توسعه، کلیدی است. ابتکار محرک توسعه پایدار که توسط دبیرکل سازمان ملل متحد راه اندازی شد، اصلاحات فوری مورد نیاز در نظام مالی بین المللی را ترسیم می کند و خواستار افزایش حداقل ۵۰۰ میلیارد دلاری در سال برای سرمایه گذاری در راستای اهداف توسعه پایدار است. در حال حاضر، پیشرفت در تأمین مالی توسعه پایدار همچنان بسیار کند و پراکنده است. با توجه به بحران بدهی در بسیاری از کشورهای در حال توسعه، همکاری بین المللی فوری و مؤثرتر برای بازسازی بدهی و رسیدگی به چالش های تأمین مالی مجدد مورد نیاز است. میزگرد جهانی بدهی حاکمیتی که در فوریه ۲۰۲۳ تأسیس شد، هدف تسهیل همکاری بین ذینفعان و ایجاد هماهنگی، اشتراک اطلاعات و شفافیت را دنبال می کند. تلاش هایی در حال انجام است تا مفاد قراردادهای برای پیشگیری و حل مؤثرتر بحران و مشکلات بدهی بهبود یابد.

افزایش قابل توجه تأمین مالی برای مقابله با تغییرات اقلیمی جهت دستیابی به SDG13 که از کشورها می خواهد با تغییرات اقلیمی و پیامدهای آن مقابله کنند، حیاتی است. برآوردها نشان می دهد تا سال ۲۰۵۰ به ۱۵۰ تریلیون دلار سرمایه گذاری بر فناوری های انتقال انرژی و زیرساخت نیاز است، به طوری که تنها برای تحول بخش انرژی جهانی سالانه به ۵.۳ تریلیون دلار ضروری است. با این حال، تأمین مالی برای مقابله با تغییرات اقلیمی همچنان بسیار کمتر از سطح مورد نیاز سرمایه گذاری سبز جهت محدود کردن افزایش دما به ۱.۵ درجه سانتی گراد بالاتر از سطوح پیش از صنعتی شدن (همانطور که در توافقنامه پاریس در ۲۰۱۵ آمده است) باقی مانده است. تعهد کشورهای توسعه یافته برای تأمین ۱۰۰ میلیارد دلار بودجه سالانه برای مقابله با تغییرات اقلیمی تا سال ۲۰۲۰ هرگز به طور کامل محقق نشد و کل بودجه در سال ۲۰۲۱ تنها ۸۹.۶ میلیارد دلار بود. عملیاتی شدن مؤثر صندوق خسارت و زیان، که به طور رسمی در بیست و هشتمین کنفرانس اعضای کنوانسیون چارچوب سازمان ملل متحد در مورد تغییرات اقلیمی [14] تصویب شد، و افزایش تعهدات تأمین مالی مرتبط با این صندوق برای کمک به کشورهای آسیب پذیر در مقابله با پیامدهای بلایای طبیعی، حیاتی خواهد بود. کاهش یارانه های سوخت های فسیلی، تقویت نقش بانک ها، توسعه چندجانبه در تأمین مالی، مقابله با تعذبات اقلیمی، هدایت انتقال، فناور، با، تقویت اقدام جهانی، د، با، تعذبات اقلیمی، ضروری است

SDGs & Sustainable Development Goals [1]

Federal Reserve [2]

Deflation [3]

CIS [4]

El Niño [5]

LDCs [6]

SIDS [7]

LLDCs [8]

Quantitative Tightening - QT [9]

Quantitative Easing - QE [10]

ODA [11]

SDG Stimulus [12]

WTO [13]

COP28 [14]